

A bírálóbizottság értékelése

A bizottság az alábbi eredményeket egyhangúlag elfogadta új tudományos eredményként:

1. TÉZISPONT

Dihidrogén-arsenáttal [iAs(V)] mérsékelten (15-30 mg/kg) szennyezett homokos, savas (pH=5) kémhatású talajhoz földimogyoróhéjból előállított aktív szén (AC) adalékolásakor az As megkötésében szerepet játszó AC karboxilcsoportjaiból és az iAs(V)-speciesszorból képződő vegyes anhidrid As-karboxilát monodentát kötését ATR-FTIR-vizsgálatokkal igazolta.

2. TÉZISPONT

Elsőként igazolta két különböző analitikai mérés technikával (HPLC-ICP-MS és XANES), hogy a kontrollált körülmények között As-nel szennyezett talajvizeink (geotermikus, közutak, kezeletlen és kezelt ivóvizek) szempontjából arzenitet [iAs(III)] vagy iAs(V)-speciesszorb releváns koncentrációban (150 fi g/dm³) tartalmazó tápoldatban nevelt uborkanövények xilémnedvében az iAs(III) mintegy 90%-ban fordul elő függetlenül a kezeléshez alkalmazott As-speciesszorból, ami igazolja e növények As(V)-speciesszorb vonatkozó redukáló képességét. A rendszer kidolgozása önmagában is tudományos eredménynek tekinthető, s ezt az ezzel kapcsolatos publikációk szakirodalmi visszhangja is igazolja. Ezen felmérés adataira alapozva lehetett megállapítani a magyarországi viszonyokra jellemző As-szennyezett talajvizek „releváns” összes arzén koncentrációját a növénynevelési kísérletekhez.

3. TÉZISPONT

3Konyhatechnológiai eljárások szimulálásával megállapította, hogy rizsszemek As- tartalma jelentősen, akár 60%-kal csökkenthető szobahőmérsékletű és forrásban lévő ioncserélt vízzel végzett extrakcióval, mivel az As a rizsszemek felszínétől számított 80 µm-es vastagságú felületi rétegben koncentrálnak, amit konfokális µ-XRF képalkotó rendszerrel végzett mérésekkel igazolta. Továbbá számottevő eltolódást állapított meg az As-speciesszorb eloszlásban a főzés során a kevésbé toxikus iAs(V) javára. Az alkalmazott analitikai módszerek lehetővé tették annak kimutatását, hogy az extrakciós eljárásokkal más potenciálisan toxikus elemek (Cd, Cu, Mn, Ni, Zn, Ti) koncentrációja is csökkenthető.

4. TÉZISPONT

Különböző élelmiszerek és azok elkészítéséhez felhasznált vízminták As-tartalmának meghatározásával igazolta, hogy a 40%-nál nagyobb víztartalmú élelmiszerek (levesek, befőttek, üdítőitalok, szódavíz, sör, savanyúságok, főzelék) és az előállításukhoz felhasznált vizek As-koncentrációi pozitívan korrelálnak (Pearson-féle korrelációs együttható, 0,690). Az eredmények hazai jelentősége kiemelendő, mivel a hazai étkezési szokásoknak megfelelő reprezentatív felmérés eredményeit hozza összefüggésbe a magyarországi vizek geológiai eredetű As-tartalmával, s lehetőséget nyújt az ezzel kapcsolatos EU kötelezettségünk az ivóvizek As-mentesítési programja eredményességének értékeléséhez.

5. TÉZISPONT

Városban élő 27 önkéntes anyatejének vizsgálatával megállapította, hogy az anyatej Pb-koncentrációja pozitívan korrelált az önkéntesek életkorával, továbbá, hogy a Pb-koncentrációadatokból számolt 1,7-es expozíciós küszöbérték potenciális kockázatot jelent a

kizárólag szoptatással táplált csecsemőkre. A Jelölt rendelkezésére álló ICP-SF-MS elemanalitikai módszer lehetővé tette a jól kiválasztott csoportban az anyatej As, Cd, Hg és Pb mennyiségi meghatározását és az expozíció különböző tényezőktől való függését és kockázat értékelését. Az As és Cd esetében kimutatott koncentrációértékek és a vizsgálatban résztvevő önkéntesek kora között nem lehetett szignifikáns kapcsolatot találni.

6. TÉZISPONT

Igazolta, hogy az egyenként $10 \text{ (} 7 \text{ mol/dm}^3 \text{ Cd(II)-, Pb(II)- és Ni(II)-tartalmú tápoldatokban fitoremediációs célból végzett kísérleteknél az Fe(III)-EDTA-val ellentétben a közepes komplexstabilitású Fe(III)-citrát biztosít egyenletes és megfelelő vasellátottságot uborkanövények és nyárfák esetén. Megállapította, hogy a nyárfák fitoextrakciós képessége Ni-re és Cd-ra mintegy 6-10%, ezzel együtt a nyárfák alkalmasak az Ni fitostabilizálására azáltal, hogy az Ni(II)-ionok kevésbé csökkentik a biomassza képződését.$

7. TÉZISPONT

PET-palackokban forgalmazott hazai ásványvizek antimon (Sb), illetve bisz(2-etil-hexil)-ftalát (DEHP) koncentrációja szakszerűtlen tárolási körülmények (72 órás tárolás $60\text{-}70^\circ \text{C}$ -on) esetén is jelentősen kisebb, mint az érvényben lévő EU-jogszabályokban az ivóvizekre megállapított egészségügyi határértékek, azonban Jelölt megállapította, hogy félliteres kiszerezésű PET-palackokban forgalmazott ásványvizek fogyasztása a legkedvezőtlenebb, mivel ezek nagyobb koncentrációban tartalmazzák Sb-t és DEHP-t az egységnyi italtömegre vonatkoztatott nagyobb belső érintkezési felület következtében.

8. TÉZISPONT

Moldovai újborok vizsgálatával elsőként állapította meg, hogy ritkaföldfém (REE) koncentrációprofiljuk alapján osztályozhatók, aminek előfeltétele ásványi alapú anyagokkal végzett derítéskor a derítőszer helyes kiválasztása (szálas vagy fehérjéket is tartalmazó bentonitok).

9. TÉZISPONT

Megállapította, hogy mesterséges tüdőfolyadékban inkubált légköri aeroszol finomfrakciójának ($\text{PM}_{2.5}$) antioxidáns csökkenése révén meghatározott oxidatív potenciál (OP) alakulásában a beltéri PM elemösszetétele fontosabb tényező, mint annak tömegkoncentrációja. Pozitív rangkorrelációt állapította meg a $\text{PM}_{2.5}$ tömegére és glutation mennyiségének csökkenésére vonatkoztatott OP és a $\text{PM}_{2.5}$ Cr- és Zn-koncentrációi között.